

УДК 336.748.3

Рекуненко Ігор Іванович

д.е.н., професор, професор кафедри фінансових технологій і підприємництва,
Сумський державний університет, Суми, Україна,
i.rekunenکو@uabs.sumdu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-1558-629X

Чухно Руслана Юріївна

студентка спеціальності фінанси, банківська справа та страхування, Сумський
державний університет, Суми, Україна, ruslanachukhno@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Вступ. Однією з нагальних та актуальних проблем на сьогодні є ефективна діяльність держави на валютного ринку України, яка в умовах нестабільної економічної ситуації повинна в першу чергу бути направлена на стабілізацію та підтримку національної валюти, що в свою чергу дасть можливість створити основу для економічного зростання та підтримки сталих економічних процесів у державі, налагодження міжнародних зв'язків та підвищення конкурентоспроможності економіки країни в цілому.

Мета – дослідити особливості діяльності держави на валютному ринку України, визначити фактори та проблеми які впливають на його стан.

Результати. В даній роботі було розглянуто особливості діяльності держави на валютному ринку, регулятором якого виступає Національний банк України, що здійснює операції на валютному ринку з метою стабілізації офіційного курсу національної валюти. Було виявлено, що запровадження НБУ режиму інфляційного таргетування та введення гнучкого курсоутворення дало можливість державі знизити рівень інфляції та запобігти накопиченню дисбалансів в економіці країни.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновки, що держава повинна сприяти зниженню негативних зовнішніх та

внутрішніх чинників шляхом впровадження ефективної валютної політики, яка повинна передбачати регулювання валютної діяльності направленої на накопичення золотовалютних резервів України, зміцнення національної грошової одиниці, та стабілізацію зовнішньоекономічних відносин України з іншими країнами світу.

Ключові слова. Валютний ринок, валюта, курс, інтервенції, міжнародні резерви, інфляція.

Рис.: 4, табл.: 4, бібл.: 14.

Рекуненко Игорь Иванович

д.э.н., профессор, профессор кафедры финансовых технологий и предпринимательства, Сумской государственной университет, Сумы, Украина, i.rekunenکو@uabs.sumdu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-1558-629X

Чухно Руслана Юрьевна

студентка специальности финансы, банковское дело и страхование, Сумской государственной университет, Сумы, Украина, ruslanachukhно@gmail.com

ОСОБЕННОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВА НА ВАЛЮТНОМ РЫНКЕ УКРАИНЫ

Вступление. Одной из актуальных проблем на сегодняшний день является эффективное регулирование валютного рынка Украины, которое в условиях нестабильной экономической ситуации должно в первую очередь быть направлено на стабилизацию и поддержку национальной валюты, что в свою очередь позволит создать основу для экономического роста и развитие стабильных экономических процессов в государстве, налаживание международных связей и повышения конкурентоспособности экономики страны в целом.

Цель - исследовать особенности деятельности государства на валютном рынке Украины, определить факторы и проблемы, которые влияют на его состояние.

Результаты. В данной работе были рассмотрены особенности деятельности государства на валютном рынке, регулятором которого выступает Национальный банк Украины, который осуществляет операции на валютном рынке с целью стабилизации официального курса национальной валюты. Было обнаружено, что введение НБУ режиму инфляционного таргетирования и введение гибкого курсообразования позволило государству снизить уровень инфляции и предотвратить накопление дисбалансов в экономике страны.

Выводы. По результатам проведенного исследования можно сделать выводы, что государство должно способствовать снижению негативных внешних и внутренних факторов путем внедрения эффективной валютной политики, которая должна предусматривать регулирование валютной деятельности, направленной на накопление золотовалютных резервов Украины, укрепления национальной денежной единицы, и стабилизации внешнеэкономических отношений Украины с другими странами мира.

Ключевые слова. Валютный рынок, валюта, курс, интервенции, международные резервы, инфляция.

Рис .: 4, табл .: 4, библи .: 14.

Rekunenko Ihor Ivanovych

Doctor of Science in Economics, professor, professor of Department of Financial Technologies and Entrepreneurship, Sumy State University, Sumy, Ukraine, i.rekunenko@uabs.sumdu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-1558-629X

Chukhno Ruslana Yuriyivna

student majoring in finance, banking and insurance, Sumy State University, Sumy, Ukraine, ruslanachukhno@gmail.com

PECULIARITIES OF THE STATE'S ACTIVITY IN THE FOREIGN EXCHANGE MARKET OF UKRAINE

Introduction. One of the urgent and urgent problems today is the effective activity of the state in the foreign exchange market of Ukraine, which in an unstable

economic situation should be primarily aimed at stabilizing and supporting the national currency, which in turn will create a basis for economic growth and support economic processes in the country, establishing international relations and increasing the competitiveness of the economy as a whole.

The purpose – is to study the peculiarities of the state's activity in the foreign exchange market of Ukraine, to determine the factors and problems that affect its condition.

Results. This paper considers the peculiarities of the state's activity in the foreign exchange market, the regulator of which is the National Bank of Ukraine, which carries out operations in the foreign exchange market in order to stabilize the official exchange rate of the national currency. It was found that the introduction of the NBU inflation targeting regime and the introduction of flexible exchange rates allowed the state to reduce inflation and prevent the accumulation of imbalances in the economy.

Conclusions. Based on the results of the study, it can be concluded that the state should help reduce negative external and internal factors by implementing an effective monetary policy, which should regulate foreign exchange activities aimed at accumulating Ukraine's gold and foreign exchange reserves, strengthening the national currency and stabilizing Ukraine's foreign economic relations with other countries. world.

Keywords. Currency market, currency, exchange rate, interventions, international reserves, inflation.

Fig. : 4, table: 4, bibl. : 14.

Постановка проблеми. Військовий конфлікт на Сході України, анексія АРК та фінансова криза 2014-2015 рр. зумовили зміни на валютному ринку, які в свою чергу призвели до погіршення економічної ситуації в країні. Обвальна девальвація валюти призвела до стрімкого росту інфляції. Інфляційні процеси в Україні почали гальмувати розвиток кожного сектора економіки, що мали негативний вплив не тільки на ведення бізнесу, а й на кожного пересічного громадянина країни. За аналізований період 2014-2020 рр. в Україні відбувалися події на валютному ринку в яких держава безпосередньо приймала участь. В цей

період, постало завдання знайти ефективні шляхи подолання виниклих проблем, задля уникнення наступних кризових явищ, що дасть можливість зміцнити економіку країни, вивести її на нових рівень розвитку та налагодити нові сталі міжнародні відносини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-методологічну основу для дослідження питань валютного ринку України становили праці широкого кола економістів, науковців, серед яких: Веріга Г. В. [1], Коваленко Д. І. та Венгер В. В. [2], Леськів О. А. та Галицейська Ю. М. [4], Матросова Л. М. [6], Ментух Н. Ф. та Шевчук О. Р. [7], Неівестна О. В. та Бойко О. О. [13] та інші.

Валютний ринок України перебуває в постійній динаміці, тому завжди виникає необхідність нових досліджень, які будуть виявляти як позитивні так і негативні зміни на ньому, дадуть можливість оцінити на якому етапі розвитку знаходиться валютний ринок в даний період, адже на сьогоднішній час, зважаючи на проблеми та труднощі, пов'язані з нестабільною економічною ситуацією в країні, держава постійно шукає нові інструменти їх вирішення. Розглядаючи валютний ринок та роль держави на ньому, більшість вчених-економістів для розкриття проблематики валютного ринку аналізують такі інструменти як: валютні інтервенції, міжнародні резерви, облікову ставку та інше, що застосовує НБУ. Попри це, майже ніхто не згадує про діяльність держави по залученню коштів до державного бюджету в іноземній валюті завдяки таким інструментам, як: облігації зовнішньої державної позики, облігації внутрішньої державної позики та казначейські зобов'язання емітовані в іноземній валюті.

Метою статті є дослідження особливостей діяльності держави на валютному ринку України, визначення факторів та проблем які впливають на його стан.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий ринок є найважливішою складовою економіки країни, від ефективності розвитку якого залежить економічна стабільність країни.

Валютний, кредитний та фондовий ринки України є самостійними частинами фінансового ринку, які регулюються різними законодавчими актами та державними органами. Попри те, що кожен з них відіграє важливу роль в розвитку економіки країни, зміни на валютному ринку мають суттєвий вплив на процеси, які відбуваються на кожному окремому сегменті фінансового ринку держави.

Для повноцінного розгляду та аналізу інструментів та суб'єктів валютного ринку, необхідно приділити увагу поняттю «валютний ринок». Так, згідно «Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України» валютний ринок України – це сукупність відносин у сфері торгівлі валютними цінностями в Україні між суб'єктами валютного ринку України, між суб'єктами ринку та їх клієнтами (включаючи банки-нерезиденти), між суб'єктами ринку і Національним банком України, а також між Національним банком і його клієнтами, у яких суб'єкти ринку або Національний банк є стороною договору з купівлі, продажу або обміну валютних цінностей [3].

Як ми вже відмічали, валютний ринок та його регулювання займає вагомим місце в макроекономічній політиці держави, оскільки сприяє сталому розвитку країни та значною мірою впливає на стан окремих секторів, галузей і суб'єктів господарювання [4, с. 78]. На сьогоднішній день Національний банк України та Міністерство фінансів України представляють державу на валютному ринку. Основним законодавчим актом є Закон України «Про валюту і валютні операції» де визначено, що НБУ є основним регулятором вітчизняного валютного ринку [5]. Окрім регуляторної діяльності на валютному ринку НБУ розраховує офіційний курс гривні до іноземних валют та курс банківських металів, а також здійснює операції на валютному ринку з метою згладжування надмірних коливань та накопичення міжнародних резервів.

На валютному ринку держава здійснює валютну політику направлену на стабілізацію національної валюти України, сприяє за допомогою курсу валюти залученню іноземних інвестицій в економіку, регулює зовнішні платіжні

стосунки з іншими країнами, забезпечує збалансування зовнішніх платежів і накопичення золотовалютних резервів [6, с. 469]. Валютна політика держави має на меті забезпечити стабільну діяльність національної валютної системи, стримати зростання інфляції, підтримати рівновагу платіжного балансу, створити умови, які забезпечать довіру внутрішньої економіки та іноземного бізнесу до національної грошової одиниці, а також створити сприятливі умови для розвитку експорту і повернення отриманої валютної виручки від нього та інше.

Сучасний етап розвитку економіки України висуває нові вимоги до НБУ, які полягають у необхідності захисту стабільності національної грошової одиниці не лише від об'єктивних економічних коливань, але і від впливу зовнішніх агресорів і внутрішніх політичних протистоянь [7, с. 92].

Аналізуючи динаміку зміни офіційного курсу гривні щодо іноземних валют (рис. 1) можна побачити, що починаючи з 2014 р. курс валют почав рости великими темпами.

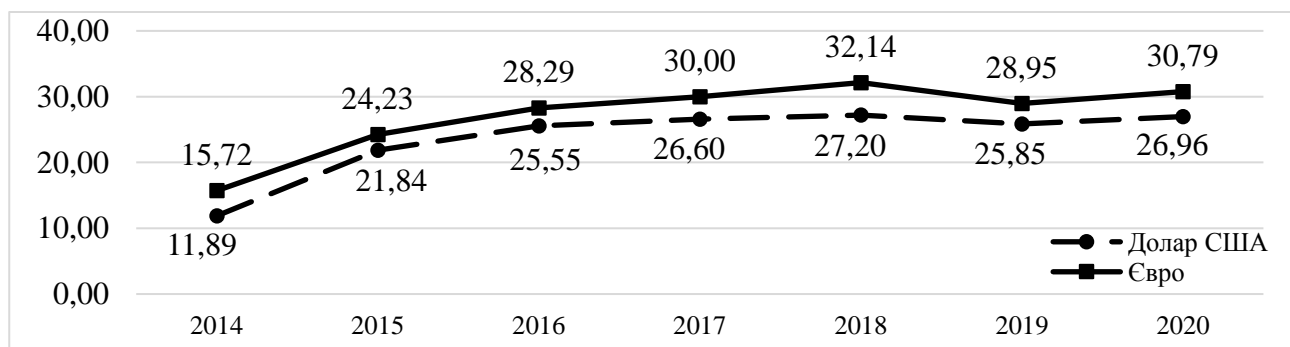

Рисунок 1 – Офіційний курс гривні щодо іноземних валют протягом 2014-2020 рр., грн (середній за період)*

* Побудовано на основі [8]

Так, у 2013 році курс становив 7,99 грн за долар США та 10,61 грн за євро, а вже у 2014 р. він зріс на 48,81% та 48,16% відповідно. Почалися обвальна девальвація національної валюти та стрімка інфляція.

Погіршення ситуації на Сході України, світова політична нестабільність, а також наближення терміну виплати зовнішніх боргових зобов'язань, спричинило

ще більше знецінення національної валюти, через що втрачається довіра до національної валюти, що в свою чергу призводить до надмірного попиту на іноземну валюту, а також до зростання спекулятивних процесів, які ще більше погіршують стан національної грошової одиниці.

У цей період пропозиція іноземної валюти на ринку була низькою, оскільки власники через нестабільний фінансовий стан не бажали її конвертувати, тому для стабілізації курсу гривні НБУ був змушений проводити валютні інтервенції.

Національний банк використовує валютні інтервенції з метою накопичення міжнародних резервів та згладжування функціонування валютного ринку (упередження надмірних коливань обмінного курсу гривні) [9].

На рисунку 2 можна наочно побачити, що для стабілізації курсу гривні у 2014 році НБУ переважно здійснював продаж іноземної валюти на суму 10,15 млрд. доларів США, при цьому вилучаючи з обігу гривню.

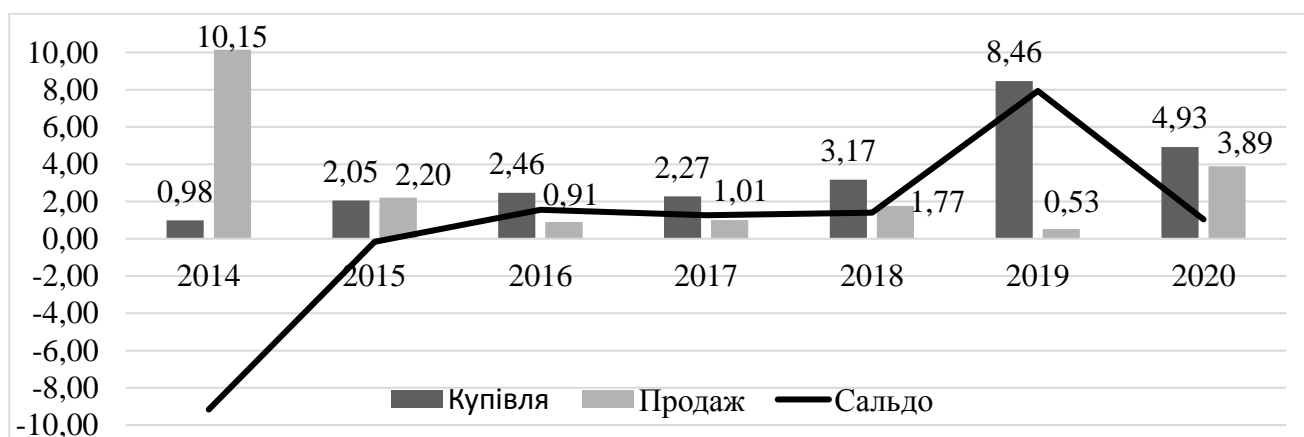

Рисунок 2 – Валютні інтервенції НБУ, млрд. доларів США*

*Побудовано на основі [8]

Щоб змінити ситуацію на валютному ринку, у 2015 році Національний банк України приймає рішення відмовитися від фіксованого курсу та запровадити гнучке курсоутворення, адже фіксований курс обмежував можливості впливу НБУ на інфляцію. До 2016 року темпи зростання інфляції були в середньому вищими та набагато мінливішими, ніж у період з 2016 по 2020 рр. Так, у 2015 році інфляція досягла критичного значення 43,3% (рис. 3), такий

рівень інфляції був найбільший за останні 20 років в Україні. Однак вже у 2016 р. спостерігається різке зменшення інфляції до рівня 12,4%. Це було досягнуто завдяки впровадженню державою режиму інфляційного таргетування, як одного із заходів для стабілізації економічних та інфляційних процесів, за допомогою якого Національний банк України має на меті стримати або прискорити зростання цін, при цьому не маючи цілі підтримувати курс національної валюти на певному рівні. Гнучке інфляційне таргетування передбачає, що НБУ й надалі ставитиме собі за ціль рівень інфляції в межах $5 \pm 1\%$, однак допускає короткострокові відхилення інфляції від установленої мети під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, які не залежать від монетарної політики [10]. Найнижчий рівень інфляції було встановлено на рівні 4,1% у 2019 р., але вже у 2020 році показник досяг значення 5%, що відповідає запланованим показникам режиму інфляційного таргетування.

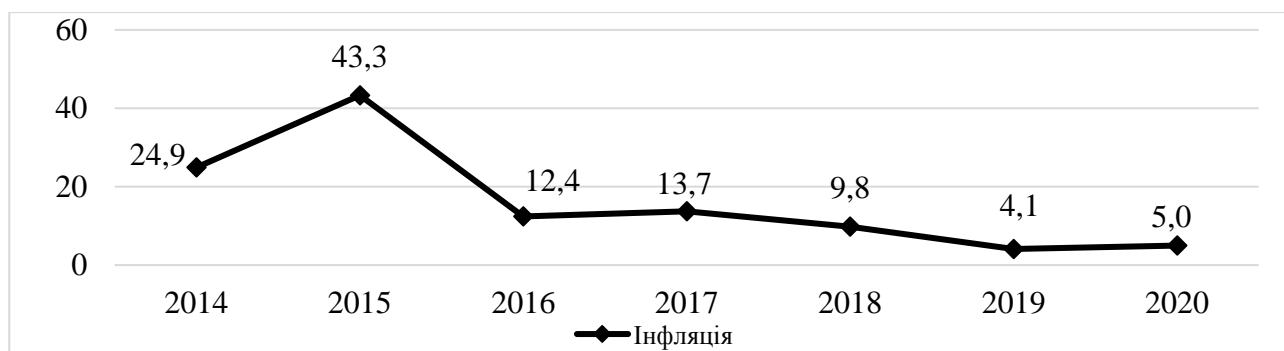

Рисунок 3 – Динаміка зміни інфляції у період 2014-2020 рр., %*

*Побудовано на основі [11]

З того часу режим гнучкого курсоутворення є важливим елементом політики інфляційного таргетування і виступає головним запобіжником накопичення дисбалансів у економіці [8].

В умовах режиму інфляційного таргетування у 2016 році НБУ була затверджена «Стратегія валютних інтервенцій Національного банку України на 2016-2020 роки». З цього періоду Національний банк України почав купувати іноземну валюту, при цьому випускаючи в обіг гривню, це було спричинено тим,

що на внутрішньому ринку України пропозиція іноземної валюти перевищувала над її попитом.

Так, у період 2016-2018 рр. купівля валюти коливалася в межах 2,27-3,17 млрд. доларів США, а її продаж в межах 0,91-1,77 млрд. доларів США. Сальдо валютних інтервенцій за підсумками року було додатним та становило 1,55 млрд доларів США (рис. 2). Найбільший пік зростання курсу валют (рис. 1) припав на 2018 р., а саме 27,20 грн за долар США та 32,14 грн за євро, що на 128,76% та 104,45% відповідно більшу у порівнянні з 2014 р. У 2019 р. можна спостерігати спад курсу на 4,96% та 9,93% відповідно (25,85 грн/долар США та 28,95 грн/євро) у порівнянні з 2018 р. «Причиною такого стрімкого зростання курсу гривні став приплив спекулятивного капіталу іноземних інвесторів у облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) на тлі рекордного врожаю зернових» [12]. При цьому за весь аналізований період, у 2019 р. НБУ здійснив валютні інтервенції у вигляді купівлі іноземної валюти (рис. 2) на суму 8,46 млрд. доларів США та водночас для згладжування надмірних коливань гривні в бік знецінення НБУ також провів валютну інтервенцію з продажу валюти на суму 0,53 млрд. доларів США. Також регулятор в кінці року здійснив рекордну закупівлю долара на 700 млн. доларів США за один день, що врятувало долар від різкого падіння. Сальдо за 2019 р. складало 7,93 млрд. доларів США.

Як уже зазначалося, важливим інструментом підтримки НБУ валютного курсу є валютні інтервенції, масштаби здійснення яких передусім визначаються наявністю необхідних міжнародних резервів. Міжнародні резерви прямо не впливають на динаміку курсу, а діють опосередковано – через створення можливостей для здійснення валютних інтервенцій [13, с. 1180].

Міжнародні резерви – високоліквідні активи Національного банку України в іноземній валюті та золоті, які використовуються для проведення валютних інтервенцій та забезпечення платежів органів державної влади [8]. Міжнародні резерви є визнаний світом та підтверджений часом спосіб підтримки державою валютного курсу, а також важливий інструмент для підтримки захисту держави в разі війни чи збройної агресії.

Для детального визначення обсягів міжнародних офіційних резервів проаналізуємо дані наведені у таблиці 1. Обсяг офіційних міжнародних резервів у 2014 р. зменшився на 63,10% у порівнянні з 2013 р. (20,42 млрд доларів США). До цього в першу чергу призвело штучне утримання Національним банком курсу гривні за рахунок золотовалютних резервів у вигляді продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України.

Україна поступово втрачала свою зовнішню конкурентоспроможність, результатом чого стало зростання дефіциту платіжного балансу та скорочення золотовалютних резервів.

Таблиця 1 – Золотовалютні резерви України за 2014-2020 рр.*

Показник	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Офіційні міжнародні резерви, млрд. доларів США	7,53	13,30	15,54	18,81	20,82	25,30	29,13
Темп зростання, %	-63,10	76,55	16,84	21,04	10,70	21,53	15,14

*Побудовано на основі [11]

Починаючи з 2015 р. НБУ почав нарощувати золотовалютні резерви за рахунок проведення валютних інтервенцій та купівлі іноземної валюти. За весь аналізований період розмір золотовалютних резервів збільшився на 21,60 млн. доларів США, тобто на 286,72%.

На сьогоднішній день у формуванні структури міжнародних резервів у розрізі валют спостерігаються певні зміни, які пов'язані з динамікою частки окремої валюти у загальному обсязі золотовалютних резервів. Структура міжнародних резервів України представлена в таблиці 2 наступним чином.

Таблиця 2 – Структура міжнародних резервів у розрізі валют за 2014-2020 рр., %*

Валюта	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Долар США (USD)	65,8	71,9	69,2	71,2	71,5	76,7	77,2
Євро (EUR)	14,7	15,3	13,2	12,4	13,5	10,6	8,6

Фунт стерлінгів (GBP)	2,9	3,1	3,6	3,1	3,0	2,3	1,9
Японська єна (JPY)	1,1	0,5	3,2	3,2	3,1	2,3	4,2
Китайський юань (CNY)	0,0	0,0	4,1	4,2	3,9	3,1	2,5
Золото	12,1	7,0	6,1	5,6	4,8	4,8	5,4
Інші	3,4	2,1	0,6	0,3	0,2	0,1	0,1

*Побудовано на основі [8]

Основною валютою міжнародних резервів можна вважати USD, так як його частка у структурі золотовалютних резервів є найбільшою. За аналізований період вона складала найменше значення у 2014 р. і становила 65,8%, а вже починаючи з 2016 р. можна спостерігати поступове збільшення частки до рівня 77,2% у 2020 р. Натомість частка EUR у загальному обсязі міжнародних резервів має тенденцію до значного зниження з 13,5% у 2018 р. до 8,6% у 2020 р. У свою чергу частка золота за весь досліджуваний період знизилася більше ніж у два рази, тобто на 55,4%. Також, варто зазначити, що у 2016 р. у структурі золотовалютних резервів України CNY склав 4,1%, попри це, за останні роки спостерігається поступове зниження частки даної валюти до значення 2,5% у 2020 р.

Достатній рівень міжнародних резервів є захисним механізмом фінансової системи України та економіки від зовнішніх негативних чинників, а також сприяє підвищенню довіри до її стійкості з боку як вітчизняних, так і іноземних інвесторів.

Держава в особі Національного банку України при недостатньому обсязі міжнародних резервів проводить інтервенції з купівлі іноземної валюти, а також забезпечує їх підтримку завдяки отриманню коштів від міжнародних фінансових організацій та розміщенню державних цінних паперів, номінованих у іноземній валюті.

Процес здійснення українським урядом запозичень відіграє провідну роль в управлінні фінансовою системою держави. Активна політика запозичень Кабінетом Міністрів України на внутрішньому та міжнародних фінансових

ринках, у вигляді випуску облігацій внутрішньої, зовнішньої державної позики та казначейських зобов'язань, є наслідком гострої нестачі фінансових ресурсів проявом якої є хронічний дефіцит Державного бюджету України.

Одним із способів залучення іноземної валюти державою до бюджету протягом 2015-2020 рр. в Україні був випуск облігацій зовнішньої державної позики в доларах США та євро (табл. 3). При цьому, на валютний ринок надходить велика кількість іноземної валюти для купівлі ОЗДП. Це позитивно впливає на зміцнення гривні, адже на неї збільшується попит: іноземні інвестори продають валюту задля купівлі облігацій.

Таблиця 3 – Облігації зовнішньої державної позики за 2015-2020 рр.*

Показник	Рік					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Обсяг емісії, млн	8959,708	1000,00	3000,00	2350,00	1000,00	3850,00
Валюта	USD	USD	USD	USD	EUR	EUR

*Побудовано на основі [15]

Відповідно таблиці 3, у 2015 р. були випущено та розміщено облігацій зовнішньої державної позики на найбільшу за весь аналізований період суму 8959,708 млн. доларів США, для покриття дефіциту державного бюджету, з метою реструктуризації державного боргу і часткового його списання та згладжування наслідків економічної кризи, яка була спричинена політичною нестабільністю, Анексією АРК та збройним конфліктом на Сході України.

Починаючи з 2019 р. держава почала випускати ОЗДП в євро, це пов'язано зі збільшенням ролі євро в економіці України внаслідок інтеграції в ринки ЄС. Крім того, це дозволяє розширити кількість потенційних інвесторів та створити індикатив для корпоративних позичальників, що зацікавлені в отриманні фінансування в євро. Водночас, пріоритетом для держави стало збільшення гривневої компоненти боргу для зменшення валютного ризику [14].

Незважаючи на те, що ОЗДП є одним із джерел фінансування дефіциту державного бюджету, надмірна їх емісія може негативно вплинути на фінансовий стан України.

Альтернативою зовнішніх державних запозичень, ставки за якими для країни є досить високими, є випуск облігацій внутрішньої державної позики, номінованих в іноземній валюті, такий як долар США та євро.

Згідно таблиці 4 за весь аналізований період обсяг ОВДП в обігу номінованих в іноземній валюті має тенденцію до суттєвого зростання. Так ОВДП номіновані в дол. США протягом 2014-2020 рр. зросли майже на 74%, в цей же період ОВДП номіновані в євро зросли майже в 29 разів.

Таблиця 4 – Облігації внутрішньої державної позики випущені в іноземній валюті млрд грн*

Показник	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ОВДП, номіновані в дол. США	66,34	60,03	101,65	113,85	121,76	100,84	115,43
ОВДП, номіновані в Євро	0,77	1,05	4,02	9,21	17,90	5,76	22,23

*Побудовано на основі [8]

Значну роль у стабілізації курсу відіграли нерезиденти, продаючи валюту для купівлі ОВДП. Цим вони фактично компенсували надлишковий попит на валюту, який спричинили великі бюджетні видатки.

За всю історію запозичень коштів до державного бюджету в іноземній валюті держава лише один раз використовувала такий інструмент, як казначейські зобов'язання, це відбулося у 2012 р. на суму 200 млн. доларів США. Попри те, що даний інструмент є більш надійним та гарантованим державою, а також являється безпечним способом заощадження грошей населення в іноземній валюті, держава за останні роки не здійснювала випуск казначейських зобов'язань емітованих в іноземній валюті.

Запроваджені Національним банком адміністративні заходи на валютному ринку, співпраця з МФВ та іншими офіційними кредиторами, проведення структурних реформ, зокрема у банківському секторі, сприяли досягненню макроекономічної стабілізації, що позитивно вплинуло і на стан валютного ринку [8].

Висновки. Основними факторами, що впливають на валютний ринок як одного із складових фінансового ринку, є загальна економічна ситуація в країні, політика уряду та відсутність необхідних реформ.

Фінансова криза 2014-2015 рр. негативно вплинула як на стан економіки країни в цілому так і на валютний ринок, що супроводжувалося девальвацією національної валюти, високим рівнем інфляції, зростанням обсягів державних запозичень, і як наслідок нарощуванням державного боргу. Ефективне управління валютним ринком є важливим фактором у процесі забезпечення конкурентоспроможності та економічної безпеки країни. Держава повинна сприяти зниженню негативних зовнішніх та внутрішніх чинників шляхом впровадження ефективної валютної політики, яка повинна передбачати регулювання валютної діяльності направленої на накопичення золотовалютних резервів України, зміцнення національної грошової одиниці, та стабілізацію зовнішньоекономічних відносин України з іншими країнами світу.

Підтримка оптимальної стабільності валютного курсу в Україні є одним з головних завдань Національного банку України, адже зміцнюючи та підтримуючи національну грошову одиницю та ефективний обмінний курс можна досягти стабільного розвитку економіки країни в цілому, а також покращення матеріального становища кожного окремого громадянина. Тому перед НБУ стоїть питання постійного пошуку нових можливостей з оптимізації валютних відносин між учасниками валютного ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Веріга Г. В. Критичний огляд категорій валютного ринку та аналіз підходів до його регулювання. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2015. №1. С. 34-55.
2. Венгер В. В., Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.
3. Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному

ринку України : Постанова Правління
Національного банку України від 02.01.2019 №1. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#Text>

4. Леськів О., Галіцейська Ю. Сучасні тенденції розвитку валютного ринку України. *Світ фінансів*. 2014. №2. С. 78-88.

5. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 №2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

6. Матросова Л. М. Проблеми регулювання валютної сфери України та можливі шляхи їх вирішення. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2017. №18. С. 468-473.

7. Ментух Н. Ф., Шевчук О. Р. Фінансово-правові засади діяльності Національного банку України у сфері стабілізації грошово-кредитного та валютного ринків України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. №30. С. 92-95.

8. Статистичні дані. *Національний банк України* : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets>

9. Інфляція, обмінний курс, валютна політика НБУ, динаміка резервів. *Укрінформ* : веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2363179-vipitali-inflacia-obminnij-kurs-valutna-politika-nbu-dinamika-rezerviv.html>

10. Національний банк перейшов до режиму гнучкого інфляційного таргетування. *Економічна правда* : веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/09/10/664960/>

11. Статистичні дані. Мінфін : веб-сайт. URL: <https://minfin.com.ua/ua/>

12. Валютний прогноз. Яким буде курс гривні в 2020 році і що на нього вплине. *НВ Бізнес* : веб-сайт. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/finance/kurs-grivni-yakim-bude-kurs-valyut-i-kurs-dolara-v-2020-roci-novini-ukrajini-50062418.html>

13. Неізнана О.В., Бойко О. О. Аналіз операцій НБУ протягом 2015-2017 рр. у світлі валютно-курсової політики. *Економіка та суспільство*. 2017. №13. С. 1179-1183.

14. Статистичні дані. *Міністерство фінансів України* : веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/ozdp>

REFERENCES

1. Veriga, G. V. (2015). Krytychnyy ohlyad katehoriy valyutnoho rynku ta analiz pidkhodiv do yoho rehulyuvannya. [Critical review of foreign exchange market categories and analysis of approaches to its regulation]. *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noho universytetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrayiny – Collection of scientific works of the National University of the State Tax Service of Ukraine*, 1, 34-55 [in Ukrainian].

2. Wenger, V. V., Kovalenko, D. I. (2019). *Finansy, hroshi ta kredyt: teoriya ta praktyka [Finance, money and credit: theory and practice]*. Kyiv: Center for Educational Literature [in Ukrainian].

3. Polozhennya pro strukturu valyutnoho rynku Ukrayiny, umovy ta poryadok torhivli inozemnoyu valyutoyu ta bankivs'kymy metalamy na valyutnomu rynku Ukrayiny [Regulations on the structure of the foreign exchange market of Ukraine, conditions and procedure for trading in foreign currency and bank metals on the foreign exchange market of Ukraine]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19#Text> [in Ukrainian].

4. Leskiv, O., Halytseiska, Y. (2014). Suchasni tendentsiyi rozvytku valyutnoho rynku Ukrayiny [Current trends in the foreign exchange market of Ukraine]. *Svit finansiv – The world of finance*, 2, 78-88 [in Ukrainian].

5. Zakon Ukrayiny «Pro valyutu i valyutni operatsiyi» [Law of Ukraine «On currency and currency transactions»] *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> [in Ukrainian].

6. Matrosova, L. M. (2017). Problemy rehulyuvannya valyutnoyi sfery Ukrayiny ta mozhlivi shlyakhy yikh vyrishennya [Problems of regulation of the currency sphere of Ukraine and possible ways to solve them]. *Mykolayivs'kyy natsional'nyy universytet imeni V.O. Sukhomlyns'koho – Mykolayiv National University named after VO Sukhomlinsky*, 18, 468-473 [in Ukrainian].

7. Mentukh, N. F., Shevchuk, O. R. (2015). Finansovo-pravovi zasady diyal'nosti Natsional'noho banku Ukrayiny u sferi stabilizatsiyi hroshovo-kredytnoho ta valyutnoho rynkiv Ukrayiny [Financial and legal principles of the National Bank of Ukraine in the field of stabilization of monetary and foreign exchange markets of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu –Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 30, 92-95 [in Ukrainian].
8. Sayt Natsional'noho banku Ukrayiny [Website of the National Bank of Ukraine]. *bank.gov.ua*. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/markets> [in Ukrainian].
9. Inflyatsiya, obminnyy kurs, valyutna polityka NBU, dynamika rezerviv [Inflation, exchange rate, currency policy of the NBU, the dynamics of reserves]. *ukrinform.ua*. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2363179-vi-pitali-inflacia-obminnij-kurs-valutna-politika-nbu-dynamika-rezerviv.html> [in Ukrainian].
10. Natsional'nyy bank pereyshov do rezhymu hnuchkoho inflyatsiynoho tarhetuvannya [The National Bank has moved to a regime of flexible inflation targeting]. *epravda.com.ua*. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/09/10/664960/> [in Ukrainian].
11. Sayt Minfin [Website of the Minfin]. *minfin.com.ua*. Retrieved from: <https://minfin.com.ua/ua/> [in Ukrainian].
12. Valyutnyy prohnoz. Yakym bude kurs hryvni v 2020 rotsi i shcho na n'oho vplyne [Currency forecast. What will be the hryvnia exchange rate in 2020 and what will affect it]. *biz.nv.ua*. Retrieved from: <https://biz.nv.ua/ukr/finance/kurs-grivni-yakim-bude-kurs-valyut-i-kurs-dolara-v-2020-roci-novini-ukrajini-50062418.html> [in Ukrainian].
13. Neizvestna, O. V., Boyko, O. O. (2017). Analiz operatsiy NBU protyahom 2015-2017 rr. u svitli valyutno-kurovoyi polityky [Analysis of NBU operations during 2015-2017 in the light of exchange rate policy]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and society*, 13, 1179-1183 [in Ukrainian].
14. Sayt Ministerstva Finansiv Ukrayiny [Website of the Ministry of Finance of Ukraine]. *mof.gov.ua*. Retrieved from: <https://mof.gov.ua/uk/ozdp> [in Ukrainian].